

Reactienota Omgevingsvisie Steenwijkerland

Reactienota Omgevingsvisie Steenwijkerland

Inhoud

1. Inleiding
 - 1.1. Context van de reactienota
 - 1.2. Verloop van de inspraakprocedure
 - 1.3. Opzet van de reactienota
2. Advies op hoofdlijnen
 - 2.1. Omgevingswet, omgevingskwaliteit en omgevingswaarden
 - 2.2. Integrale visie
 - 2.3. Duurzaamheid en water
 - 2.4. Gezondheid en veiligheid
 - 2.5. Afweging van belangen
3. Analysetabel individuele zienswijzen en adviezen

Bijlage

1. Verslag en advies deskundigenpanel
2. Schriftelijke zienswijzen

1 Inleiding

1.1 Context van de reactienota

De Omgevingsvisie Steenwijkerland is het eindresultaat van een interessant maar lang proces. We hebben over de toekomst nagedacht, in de organisatie en daarbuiten. Dat heeft geleid tot een oriëntatie op onze identiteit en heldere ambities voor de toekomst.

Het traject Omgevingsvisie is in 2014 gestart met het opstellen van een Toekomstagenda. Meer dan 100 ondernemers en maatschappelijke partners hebben actief deelgenomen aan de Week van onze Toekomst (24 en 25 september 2014). In deze week zijn verschillende toekomstbeelden besproken. Discussiërend over de toekomstbeelden kwamen opgaven en vraagstukken naar voren, zoals:

- Wat is de identiteit van Steenwijkerland?
- Zetten we het buitengebied in voor natuur, voor agro of voor recreatie & toerisme?
- Hoe reageren we op leegstand?
- Wat zijn de gevolgen van de veranderende zorg?

Deze vraagstukken en opgaven zijn geanalyseerd en samengevoegd tot een aantal 'agendapunten' voor de toekomst. Op basis van deze Toekomstagenda hebben we een concept-Omgevingsvisie opgesteld (27 september 2016).

De concept-Omgevingsvisie is vervolgens in een consultatieronde met belanghebbenden besproken. Gemeenteraad, deskundigen en insprekers hebben elk reacties ingebracht, hetzij in de vorm van een advies (raad en burgerpanel), hetzij in de vorm van een zienswijze (insprekers). Deze reacties komen op een aantal thema's met elkaar overeen. In deze Reactienota gaan we in op de reacties, zowel per thema als individueel. We geven een antwoord op de reacties en we geven een alternatieve formulering voor de Omgevingsvisie. Het is aan de raad om de Omgevingsvisie vast te stellen. Deze Reactienota is daarvoor de onderbouwing.

1.2 Verloop van de inspraakprocedure

De concept-Omgevingsvisie is besproken in een panel van deskundigen op 4 oktober 2016. In een 'huiskamergesprek' hebben de leden van het panel aangegeven op welke onderdelen de Omgevingsvisie beter, vollediger of duidelijker kan. Van dit overleg is een verslag gemaakt. Daarnaast hebben we schriftelijk advies ontvangen van een individuele deskundige. Verslag en advies zijn als bijlage opgenomen in deze reactienota.

Op 29 november 2016 is de concept-Omgevingsvisie besproken in de raad. Bij dit agendapunt heeft een inwoner van de gemeente gebruik gemaakt van het insprekrecht. Deze reactie is meegenomen als zienswijze. De raad heeft aangegeven de concept-Omgevingsvisie inspraakrijp te vinden. De fracties hebben achtereenvolgens thema's en punten aangedragen die bij de vaststelling van de Omgevingsvisie aandacht behoeven.

Op 11 januari 2017 is de concept-Omgevingsvisie ter inzage gelegd voor een periode van 6 weken, (tot en met 21 februari 2017). Met een drietal ondernemersorganisaties (Koptop, LTO en Businessclub Steenwijk) is een bestuurlijk overleg georganiseerd om de concept-Omgevingsvisie te bespreken. De drie organisaties hebben elk een zienswijze ingediend. De concept-Omgevingsvisie is daarnaast bestuurlijk besproken met de provincie Overijssel over de gemeenschappelijke ambities en opgaven.

De terinzagelegging is bekend gemaakt via een publicatie in de Steenwijker Expres en op de website. De volgende partijen zijn daarnaast actief geweest op de terinzagelegging:

- Deelnemers aan de Toekomstagenda
- Omliggende gemeenten
- Natuur& Milieu Overijssel, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer
- GGD

Tijdens de inspraakperiode zijn drie inloopbijeenkomsten georganiseerd in Oldemarkt, Vollenhove en Steenwijk. Van de inloopbijeenkomsten heeft per avond een tiental belangstellenden gebruik gemaakt. Tot slot is in het voorzittersoverleg van de Plaatselijke Belangen van Kernen en Wijken een toelichting gegeven op de Omgevingsvisie. In totaal zijn 18 zienswijzen ontvangen.

1.3 Opzet van Reactienota

Deze reactienota bestaat uit twee delen

- Een advies op hoofdlijnen, dat zich toespitst op de overlappende thema's van gemeenteraad, deskundigen en insprekers. Dit zijn:
 - Omgevingswet, omgevingskwaliteit en omgevingswaarden
 - Integrale visie
 - Duurzaamheid en water
 - Gezondheid en veiligheid
 - Afweging van belangen
- Een tabel met alle individuele reacties van deskundigen en insprekers met daarbij ons antwoord. De reacties zijn gerangschikt op thema's. In de tabel staat van wie de reactie afkomstig is, voor de individuele insprekers is dat aangegeven met een nummer (zie ook bijlage 2).

2 Advies op hoofdlijnen

2.1 Omgevingswet, omgevingskwaliteit en omgevingswaarden

Reactie

Uit de reacties komt naar voren dat het begrip omgevingskwaliteit als abstract en weinig richtinggevend wordt ervaren. In de gemeenteraad is gevraagd om duidelijkheid: op welke waarden wordt gestuurd? Als deze waarden concreet zijn gemaakt, kunnen deze ook beter worden bewaakt. Daarnaast plaatst de raad vraagtekens bij de houdbaarheid van deze Omgevingsvisie. De raad adviseert de mogelijkheden voor een meer dynamisch document te verkennen. Insprekers zijn van mening dat de Omgevingsvisie nog niet voldoet aan de verplichting van de Omgevingswet. Zo ontbreekt een systematische beschrijving en beoordeling van de fysieke leefomgeving. Ook een kaart met de te beschermen of te ontwikkelen gebieden ontbreekt.

Antwoord

De Omgevingsvisie is opgesteld vanuit de wens een integraal en strategische beleidskader te ontwikkelen. Dit traject is gestart in 2014. Halverwege is duidelijk geworden dat de Omgevingswet het opstellen van een Omgevingsvisie ook voor gemeenten verplicht stelt. We werken dan ook aan een Omgevingsvisie die Omgevingswet-proof is. Dat is onze Omgevingsvisie

nu nog niet. De insprekers wijzen daar terecht op. Maar dat kan ook nog niet. De Omgevingswet is nog niet in werking, de verwachting is dat dit in 2019 het geval is. In de wet is beschreven waaraan de Omgevingsvisie moet voldoen. De Omgevingswet zet in op een kanteling, waarin meer ruimte is voor ontwikkeling en tegelijkertijd de omgevingskwaliteit meer integraal wordt benaderd. Participatie gaat een belangrijke rol spelen. Dit wordt door alle partijen gezien als een grote transformatie in het fysieke domein. De implementatie wordt zorgvuldig benaderd waarin leren en experimenteren voorop staat. In het overgangsrecht van de Omgevingswet is aangegeven dat lokale overheden de eerste jaren mogen benutten beleidsvorming. Binnen vijf jaar na inwerkingtreding moeten gemeenten over een Omgevingsvisie beschikken. We zien onze Omgevingsvisie als een eerste stap. Qua profiel kan de Omgevingsvisie worden betiteld als een identiteitsdocument: het beschrijft vooral “waar zijn we van en waar gaan we voor”.

Insprekers wijzen er terecht op dat de omgevingswaarden in de Omgevingsvisie concreet worden ingevuld. Dan wordt ook duidelijk wat we bedoelen met het verbeteren van de omgevingskwaliteit. Omgevingswaarden geven de concrete en toetsbare kaders voor ontwikkeling. Dit gaat bijvoorbeeld over geur, geluid, welstand, gezondheid, veiligheid, bodem, cultuurhistorie, etc. Met de uitwerking van de omgevingswaarden gaan we aan de slag, eerst in het kader van het Omgevingsplan buitengebied dat in 2017 wordt opgesteld. Voor geluid en geur zijn deze omgevingswaarden al bepaald. De andere waarden, zoals landschappelijke kwaliteit en gezondheid, moeten nog concreet worden ingevuld.

We passen de Omgevingsvisie aan. We nemen in de tekst op dat de Omgevingsvisie periodiek gaan bijstellen in een soort APK ronde. De concretisering van de omgevingswaarden gaan we opnemen in een volgende versie van de Omgevingsvisie. De Provincie Overijssel hanteert dezelfde systematiek. Concreet betekent dit onder andere dat in een volgende ronde een digitaal te ontsluiten kaartbeeld aan de Omgevingsvisie zal worden toegevoegd.

Gevolgen voor de Omgevingsvisie (geel gemarkeerd):

Aanvullende tekst in H1 Inleiding:

“De Omgevingsvisie is een levend document. Met de Omgevingsvisie werken we continu aan de omgevingskwaliteit van Steenwijkerland. We sluiten daarbij steeds aan bij de uitgangspunten en vereisten van de Omgevingswet. We passen de Omgevingsvisie eens per twee jaar aan”.

Ontwikkelingen kunnen leiden tot aanpassing van onze plannen. We noemen een aantal ontwikkelingen die met name impact kunnen hebben op onze visie. Deze ontwikkelingen volgen we in de beleidscyclus, **nieuwe ambities en opgaven nemen we mee in de tweejaarlijkse aanpassing van de Omgevingsvisie:**

Aanvullende tekst bij H4.1 Opgaven voor het landelijk gebied

Agrarische ontwikkeling in harmonie met omgevingswaarden

De ontwikkelingen van de agrarische sector zullen een stevig stempel drukken op het buitengebied. Het gaat om de ontwikkeling van grotere bedrijfsgebouwen, de behoefte aan meer ruimte voor verbreding en om de verandering van de erfinrichting, de inrichting van gebieden (verkaveling) en ontsluiting. Grootschaligheid kan botsen met landschappelijke en recreatieve waarden. Toch moet er ruimte zijn voor de ontwikkeling van de agrarische sector. We willen **binnen de kaders van omgevingswaarden** (geur, geluid, gezondheid, landschap) agrarische ontwikkelingen ruimte bieden. De verschillende landschapstypen hebben elk hun eigen draagvermogen. Dit draagvermogen bepaalt wat mogelijk is qua schaalvergroting. De

mogelijkheid en de voorwaarden om door te groeien, worden gebiedsafhankelijk bepaald. De omgevingswaarden worden in het traject Omgevingsplan Buitengebied concreet en kader stellend geformuleerd en gaan daarna onderdeel uitmaken van de Omgevingsvisie.

2.2 Integrale visie

Reactie

Gemeenteraad, deskundigen en insprekers geven aan dat sociaaleconomische vraagstukken in de Omgevingsvisie worden gemist. De Omgevingsvisie is daardoor niet zo integraal als werd verwacht. Vanuit de deskundigen wordt dit het meest strategische neergezet: wat is de sociaaleconomische ambitie van Steenwijkerland? Wie wonen er over 15 jaar in Steenwijkerland, waar leven we dan van, hoe leven we met elkaar samen, hoe gezond zijn we? De raad geeft aan dat de Omgevingsvisie te weinig ambitie toont met betrekking tot werkgelegenheid. Ondernemers geven aan dat onze economie jonge arbeidskrachten nodig heeft. En ook dat onderwijs belangrijk is voor de sociaaleconomische ontwikkeling van Steenwijkerland. Het ontbreekt aan een visie op het gebied van onderwijs. De recreatieve sector geeft aan dat stagiaires en jonge arbeidskrachten een randvoorwaarde voor onze ambities op het gebied van recreatie. In de raad is daarnaast de vraag gesteld hoe we omgaan met zorg; blijft zorg bereikbaar voor iedereen en wat is onze visie op vergrijzing en zorg? Een inspreker vraagt specifiek aandacht voor dementie.

Antwoord

De Omgevingsvisie beschrijft de fysieke ruimte van Steenwijkerland. Het gaat over de kwaliteit van de omgeving zoals we die waarnemen en beleven. We volgen daarmee de afbakening van de Omgevingswet. In de Omgevingsvisie geven we aan dat omgevingskwaliteit gaat over leefbaarheid. Maar andersom gaat leefbaarheid over meer dan omgevingskwaliteit. Dat gaat ook over opgroeien, wonen, werken, zorg, etc. De ambities en opgaven zijn uitgewerkt in het Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 en de Woonvisie (2017-2021). Daar waar sociale opgaven een ruimtelijke component hebben is die uitgewerkt. Voorbeeld is de opgave van mobiliteit, van een gezonde leefomgeving of van voorzieningen. De sociale opgaven die door de insprekers zijn ingebracht hebben vooral een sociale component. Deze opgaven moeten worden geagendeerd in de beleidscyclus van het sociale domein. Het benoemen van sociale opgaven en ruimtelijke opgaven betekent overigens niet dat er geen integraliteit is tussen beide. We zoeken op alle schaalniveaus naar verbinding als opgaven om een integrale benadering vragen.

Gevolgen voor de Omgevingsvisie (geel gemarkeerd):

Aanvullende tekst in H1 Inleiding:

De Omgevingsvisie is het strategisch kader voor de *ruimtelijke* ontwikkeling van de gemeente. De Omgevingsvisie is het document waarin de gemeente, in het kader van de Omgevingswet, haar visie beschrijft. De Omgevingsvisie is een “paraplu” of “kapstok” voor beleidsdocumenten, programma’s en projecten in het ruimtelijk domein. Naast de Omgevingsvisie hebben we een Beleidsplan Sociaal Domein met daarin de uitgangspunten en opgaven voor het sociale domein. Omgevingsplan en Omgevingsvergunning geven een verdere detaillering. In hoofdstuk 6 is deze samenhang beschreven en gevisualiseerd.

Aanvullende tekst in H3 Kwaliteiten benutten om ambitie te realiseren:

Steenwijkerlanders zijn ondernemende mensen, die wonen -en vaak ook werken- in een prachtige omgeving. Die kracht van de Steenwijkerlanders willen we benutten. We waarderen ondernemerschap en eigen initiatief en sluiten daar graag bij aan. **We denken daarbij aan een gezonde en veilige leefomgeving, aan mobiliteit en voorzieningen.** De sociale samenhang in de verschillende kernen is groot: Steenwijkerlanders zijn onderling zorgzaam, helpen elkaar en runnen zelf gezamenlijke voorzieningen. **Dat noemen we samenredzaamheid. Als zelfredzaamheid en samenredzaamheid tekort schieten zorgt de gemeente voor vangnetvoorzieningen. Hiermee ondersteunen we inwoners bij hun deelname aan de samenleving.**

Het landschap en de historische kernen dragen bij aan wonen, toerisme en ook aan het vestigingsklimaat. Ons landschap vertegenwoordigt een grote economische waarde. Die willen we benutten. Dat vraagt om duidelijke keuzes. Keuzes waar we investeren en ook waar we saneren. **Uitgangspunt blijft: behoud en groei van de werkgelegenheid.**

2.3 Duurzaamheid en water

Reactie

Gemeenteraad, deskundigen en insprekers geven aan dat het thema duurzaamheid onvoldoende in de Omgevingsvisie is uitgewerkt. In de Omgevingsvisie wordt duurzaamheid te eng geformuleerd als een ambitie voor nieuwe energie. Duurzaamheid gaat ook over duurzaam gebruik van materialen (circulaire economie), duurzaam gebruik van de ruimte, en behoud van biodiversiteit. In de raad is gevraagd om aandacht voor de relatie tussen saneren en bouwen. Duurzaamheid gaat over ook klimaatverandering en meebewegen met het water. Veel insprekers geven aan dat de ambitie voor nieuwe energie te richtinggevend is. De ambitie is één op één vertaald naar de opgave van 56 hectare zonneparken en dat is een gemiste kans. Insprekers vinden over het algemeen dat veel breder moet worden onderzocht hoe nieuwe energie kan worden opgewekt en daarnaast ook energie kan worden bespaard. De gemeente moet dit niet volledig bij initiatiefnemers laten, maar zelf ook een rol houden. Resultaten kunnen alleen in samenwerking worden geboekt. Gepleit wordt voor een Steenwijkerlands energiemix. In de reacties zijn er voorstanders en tegenstanders van windenergie. In de zienswijzen wordt aandacht gevraagd voor een warmteplan.

Antwoord

De Omgevingsvisie beschrijft de gewenste ontwikkelrichting voor Steenwijk, kernen en landelijk gebied. In de Omgevingsvisie is dat een beschrijving van het jaar 2030. Wat zien we dan, wat beleven we daar, etc. Daarnaast is in een aparte paragraaf aangegeven wat de visie is op nieuwe energie. We zijn het met de insprekers eens dat dat deze paragraaf niet aansluit bij de systematiek en denklijn van de Omgevingsvisie. Duurzaamheid is een leidend principe en maakt integraal en altijd onderdeel uit van omgevingskwaliteit. Bij het verbeteren van de omgevingskwaliteit vinden we de toekomstwaarde van de omgeving net zo van belang als de gebruikswaarde en de belevingswaarde. Daarbij hoort ook de ambitie zuinig om te gaan met de ruimte, de ambitie het milieu en de biodiversiteit te beschermen, te anticiperen op de klimaatverandering en te streven naar een circulaire economie. We passen de tekst in de Omgevingsvisie hierop aan. In de Omgevingsvisie moet de ambitie voor Nieuwe Energie inderdaad breder worden geformuleerd. De ruimtelijke impact van nieuwe energie is groot en er is een dialoog nodig met de

samenleving om de bij Steenwijkerland passende 'Energimix' te vinden. We houden daarin een verantwoordelijkheid en willen een aanjagende en ondersteunende rol vervullen. We laten dit niet alleen aan inwonersinitiatieven over. We passen de tekst hierop aan.

Gevolgen voor Omgevingsvisie (geel gemarkeerd)

Aanvullende tekst in H3 Kwaliteiten benutten om ambitie te realiseren

We trekken de lijn door van heden naar toekomst. Duurzaamheid staat hoog in ons vaandel. We willen inspelen op ontwikkelingen als klimaatverandering en schaarste aan grondstoffen en fossiele brandstoffen. We gaan zuinig om met ruimte en hebben oog voor biodiversiteit.

Gewijzigde tekst in H4.4 Duurzaamheid

Steenwijkerland maakt zich klaar voor de energietransitie

Steenwijkerland moet nog een forse inspanning leveren om de energiedoelstellingen te halen ("in 2020 wordt in de gemeente een volume aan nieuwe energie opgewekt ter grootte van het huishoudelijke energieverbruik binnen de gemeente"). Nieuwe vormen van energieopwekking hebben vaak ruimtelijke impact en er is een goede dialoog nodig om een passende Steenwijkerlandse Energiemix te vinden. In de dialoog bepalen we met alle belanghebbenden hoe we samen de doelstelling gaan halen. Daarbij sluiten we op voorhand geen oplossingen uit. Het is ook nodig om serieus werk te maken van energiebesparing en de verduurzaming van de warmtevraag.

Steenwijkerland bereidt zich voor op de klimaatverandering

Door de klimaatverandering krijgen we vaker te maken met hevige regenbuien, periodes van droogte en hitte en de gevolgen van een mogelijke overstroming. Ook hebben we te maken met bodemdaling in de veengebieden. We zijn ons er van bewust dat dit om nieuwe oplossingen vraagt. Om ook in de toekomst prettig te kunnen wonen, werken en recreëren moeten we werken aan een klimaatbestendige en water robuuste inrichting van ons grondgebied. Samen met andere partijen bereiden we ons hier op voor.

2.4 Gezondheid en veiligheid

Reactie

Raad en insprekers geven aan dat het thema gezondheid wordt gemist. De GGD adviseert in de Omgevingsvisie ambities uit te spreken over een gezonde leefomgeving. De GGD stelt voor gezondheid te vertalen naar een omgevingswaarde; deze geeft bescherming bij uitbreiding van (intensieve) veehouderijbedrijven of bij ontwikkelingen nabij de snelweg.

Antwoord

In de inleidende en algemene teksten van de Omgevingsvisie spreken we uit dat we de omgevingskwaliteit willen verbeteren. We benoemen in die context waarden als landschap, stilte, ruimte, levendigheid, recreatie, landbouw. Over gezondheid hebben we het niet, en dat is een omissie. We bedoelen het wel degelijk: een gezonde omgeving is een waarde. Een gezonde omgeving biedt niet alleen bescherming tegen overlast of ziekmakers, maar bevordert ook beweging, sporten en ontmoeten. De Omgevingswet schrijft voor dat bij de toedeling van functies aan locaties rekening moet worden gehouden met het belang van het beschermen van de gezondheid. Bij de uitwerking van de omgevingswaarden moet gezondheid worden betrokken.

Hierbij zien we ook een relatie met veiligheid. Insprekers hebben 'veiligheid' weliswaar niet genoemd, maar op grond van de Omgevingswet moet ook dit thema bij de toedeling van functies worden betrokken. Zie ook 2.1 van deze Reactienota.

Gevolgen voor de Omgevingsvisie (geel gemarkeerd)

Aanvullende tekst in H3 Kwaliteiten benutten om ambitie te realiseren:

Dit hoofdstuk beschrijft hoe de ambitie van Steenwijkerland past bij de kwaliteiten van onze gemeente. Steenwijkerland wil voor eigen inwoners, toeristen, dagjesmensen, en bewoners van omringende gemeenten dé plek zijn om de natuur, het landelijk gebied en de historische kernen te beleven. Voor inwoners een fijne, **gezonde en veilige** plek om te wonen. En voor bedrijven een goede vestigingsplek.

Steenwijkerlanders zijn ondernemende mensen, die wonen -en vaak ook werken- in een prachtige omgeving. Die kracht van de Steenwijkerlanders willen we benutten. We waarderen ondernemerschap en eigen initiatief en sluiten daar graag bij aan. **We denken daarbij aan een gezonde en veilige leefomgeving**, aan mobiliteit en aan voorzieningen.

2.5 Afweging van belangen

Reactie

Gemeenteraad, deskundigenpanel en insprekers betwijfelen de in Omgevingsvisie gesuggereerde harmonie tussen de ambities recreatie en leefbaarheid, maar ook bijvoorbeeld tussen landbouw en landschap/milieu. De Omgevingsvisie wekt de indruk dat hier geen spanning tussen bestaat. Insprekers missen hierin een afweging van belangen. Met name de situatie in Giethoorn vraagt om een belangafweging. Wat telt zwaarder? Een uitnodigend kader is van belang voor de gewenste ontwikkeling, maar insprekers vragen tegelijkertijd om duidelijkheid en kaders om bijvoorbeeld overlast te voorkomen. De raad heeft gevraagd om duiding van het in de Omgevingsvisie genoemde ruimhartige kader.

Antwoord

Uitgangspunt van onze Omgevingsvisie is dat Steenwijkerland staat voor leefbaarheid en concurrentiekracht. Met een integrale benadering vanuit respect voor alle waarden is veel mogelijk (ja, mits). Het ontbreekt inderdaad nog aan invulling van die waarden. Deze worden separaat uitgewerkt en daarna aan de Omgevingsvisie toegevoegd. De integrale afweging of een initiatief mogelijk is, vindt niet plaats binnen de Omgevingsvisie. De gedachte van de Omgevingsvisie krijgt zijn doorwerking in het Omgevingsplan. Dit Omgevingsplan geeft het kader voor mogelijke ontwikkelingen. In het plan zijn de omgevingswaarden uitgewerkt tot toetsbare criteria. Indien een initiatief hieraan voldoet verlenen we een vergunning of accepteren we de melding ervan. We sturen niet meer op functies (zoals voorheen) maar op behoud van omgevingswaarden. Dit is ruimhartiger: initiatiefnemers zetten creativiteit en eigen verantwoordelijkheid in om het initiatief aan te laten sluiten bij de omgeving. We nemen in de Omgevingsvisie een aanvullende tekst op over het Omgevingsplan om de afweging van belangen te verduidelijken.

Voor Giethoorn geldt een bijzondere situatie. In de Omgevingsvisie wordt onderkend dat grote aantallen bezoekers veel impact hebben op de omgeving. In de Omgevingsvisie is aangegeven dat de gemeente samen met inwoners, ondernemers en partners in Giethoorn naar mogelijkheden

zoekt om een goede balans te bereiken. Deze belangenafweging vraagt om een gebiedsgerichte aanpak. We maken de tekst in de Omgevingsvisie op dit punt wat concreter en verduidelijken onze rol. De gemeente neemt het initiatief in dialoog met inwoners en ondernemers.

Gevolg voor de Omgevingsvisie (geel gemarkeerd):

Aanvullende tekst in H6 Beleid en Regels

De ambities in de Omgevingsvisie vertalen we naar regelgeving in het Omgevingsplan. Als eerste maken we een Omgevingsplan voor het buitengebied, maar uiteindelijk geldt er één Omgevingsplan voor Steenwijkerland. We gaan uit van een robuust kader dat kan inspelen op veranderende vragen vanuit de samenleving. We formuleren heldere randvoorwaarden en maken duidelijke spelregels zodat initiatiefnemers goed weten waar ze aan toe zijn. In het Omgevingsplan benoemen we voor welke activiteiten een vergunning nodig is en welke activiteiten zonder meer kunnen. Bij de activiteiten waarvoor een vergunning nodig is toetsen we aan de omgevingswaarden. Dit zijn omgevingswaarden ter bescherming van het milieu (geluid, geur) maar ook tot behoud van de landschappelijke kwaliteit of ter bescherming van de gezondheid.

Op deze manier wordt de ruimte die de fysieke leefomgeving biedt benut, terwijl de belangen ook beschermd worden. Voor situaties waarin een vergunning noodzakelijk is, wordt een afweging gemaakt. We begrenzen ontwikkelingen niet op voorhand. We geven ook niet aan welk belang zwaarder weegt. Hierdoor kunnen we inspelen op nieuwe vragen. Bovendien vinden we participatie van de omgeving belangrijk bij de afweging. De juiste balans wordt vaak pas gevonden in een dialoog met alle belanghebbenden. Het is uiteindelijk aan college of raad om de finale afweging te maken en een besluit te nemen.

Aanvullende tekst in H4.2 Opgaven in de kernen

Aantrekkingskracht van Giethoorn zorgvuldig benutten

De grote aantallen toeristen hebben veel impact op de leefbaarheid van Giethoorn. De toeristen dragen bij aan voorzieningen (zoals winkels en vervoer) maar zorgen ook voor overlast (bijv. parkeren en gebrek aan rust en privacy). De gemeente neemt het initiatief voor een integrale aanpak waarin nieuwe ontwikkelingen, beheer, regelgeving en handhaving thema's zijn. Samen met inwoners, ondernemers en partners zoeken we naar de goede balans.

3 Analysetabel individuele zienswijzen en adviezen

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
	Omgevingswet, omgevingskwaliteit en omgevingswaarden		
Imker- vereniging	De Omgevingsvisie voldoet niet aan de in de Omgevingswet gevraagde systematische beschrijving van de fysieke leefomgeving (zoals een catalogus gebiedskenmerken) en het voorgenomen beleid is aan de beknopte kant.	zie antwoord in 2.1 van de Reactienota	aanvullende teksten zoals aangegeven in 2.1 van de Reactienota
Gieters Belang	In de Omgevingsvisie ontbreekt beleid voor de leefomgeving voor de lange termijn. De gemeente gaat niet in op de eigen rol bij de realisatie van de visie en met wie en welke instrumenten de stip aan de horizon dichterbij wordt gebracht. Keuzes ontbreken over waar welke ontwikkelingen gerealiseerd worden en welke omgevingskwaliteit gewenst is voor welk gebied. De omgevingsvisie wordt niet ondersteund door kaartmateriaal over welke gebieden beschermingswaardig zijn en waar ruimte is voor ontwikkeling	Idem	idem
Waterschap	De Omgevingsvisie maakt niet duidelijk uit welke elementen de omgevingskwaliteit wordt opgebouwd.	Idem	idem
7	Het stuwwallencomplex bij Steenwijk is onterecht in de Omgevingsvisie niet genoemd en dient te worden beschermd.	Het stuwwallencomplex zal bij de definiëring van de landschapstypen als omgevingswaarde worden beschreven. Deze beschrijving wordt t.z.t. onderdeel van de Omgevingsvisie (zie ook 2.1).	idem
	Integrale visie		
deskundige (schriftelijk)	Advies is om als hoofddoelstelling van de Omgevingsvisie te kiezen voor: het realiseren van een duurzame vitale sociaaleconomische ontwikkeling	zie antwoord in 2.2.van de Reactienota	aanvullende teksten zoals aangegeven in 2.2 in de reactienota

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
Businessclub	In de Omgevingsvisie wordt de ambitie op sociaaleconomisch vlak gemist. Het ontbreekt aan een visie op bijvoorbeeld onderwijs. De gemeente moet zich uitspreken voor HBO-voorziening in één van de vrijkomende locaties van het voortgezet onderwijs.	Idem	idem
LTO	De Omgevingsvisie heeft te weinig een ambitie op ondernemerschap. Gepleit wordt voor de ambitie om één van de grootste agrarische gemeenten van Steenwijkerland te blijven.	In de Omgevingsvisie staat dat de agrarische sector van belang is in Steenwijkerland. Deze sector heeft en houdt perspectief. We geven ruimte aan verbreding en schaalvergroting. Het is aan de ondernemers om de invulling van hun perspectief te bepalen. Zie ook 2.2.	idem
15	In de Omgevingsvisie moeten inzichten en uitgangspunten vanuit het sociaal domein of demografische ontwikkelingen aan het fysiek domein worden gekoppeld. Mensen blijven bijv. langer thuis wonen en maken ook in een kwetsbare situatie gebruik van de openbare ruimte. Dit stelt eisen aan de omgeving en de samenleving als geheel.	De uitgangspunten van het sociaal domein zijn aan het fysieke domein gekoppeld. Zie ook 2.2. en 2.4 van de Reactienota	idem
16	In de Omgevingsvisie ontbreekt een sociale visie en een visie op leefbaarheid in relatie tot voorzieningen, afname van jeugd, vergrijzing, langer veilig thuis wonen.	zie 2.2.	idem
	Duurzaamheid en water		
deskundigen-panel	Advies is om duurzaamheid breder te definiëren dan 'nieuwe energie'. Advies is ook om de opgave Nieuwe Energie niet te projecteren op zonneparken, maar gezamenlijk naar oplossingen te zoeken.	zie antwoord in 2.3 van de Reactienota	aanvullende teksten zoals aangegeven in 2.3 van de Reactienota
Gieters Belang	De omgevingsvisie moet de mogelijkheid van windmolens uitsluiten en de mogelijkheden van aardwarmte en warmtewisselaars benoemen	Idem	idem

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
9	De ambitie van 56 hectare zonneparken wordt niet gerealiseerd omdat draagvlak ontbreekt. De gemeente zet terecht de deur open voor windenergie. De gemeente moet open staan voor nieuwe initiatieven, bijvoorbeeld zonnepanelen langs de A32.	Idem	idem
Businessclub	In de Omgevingsvisie ontbreekt een 0-meting en langetermijnvisie op duurzaamheid. Op de ruimtelijke inpassing van duurzaamheid wordt niet ingegaan.	Idem	idem
LTO	De Omgevingsvisie moet geen ruimte bieden aan zonneparken op (schaarse) landbouwgrond. Eerst zijn er mogelijkheden voor zon op het dak.	Idem	idem
14 (Rendo)	Grootschalige toepassing als zonneparken of windenergie kunnen een belasting vormen voor de landschappelijke waarde. De Omgevingsvisie moet sturen op een optimale Steenwijkerlandse Energiemix, waarin meerdere alternatieven, zoals groen gas, worden verkend. Een ambitie op verduurzaming van de warmtevraag van de bestaande woningvoorraad wordt gemist.	Idem	idem
Waterschap	In hoofdstuk 3 van de Omgevingsvisie ontbreekt het thema water als belangrijke kwaliteitsdrager. Water moet sturend zijn voor de wijze waarop de omgeving wordt ingericht en welke functies in het gebied worden gekozen. Klimaatverandering is een belangrijke autonome ontwikkeling. In de Omgevingsvisie moet de ambitie worden uitgesproken samen te willen werken aan een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van het gemeentelijk grondgebied .	Idem	idem
	Gezondheid		

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
Gieters Belang	Het thema gezondheid ontbreekt in de Omgevingsvisie. Gezondheid is een aandachtspunt bij het toelaten van intensieve neventakken bij agrarische bedrijven.	zie antwoord in 2.4 van de Reactienota	aanvullende teksten zoals aangegeven in 2.4 van de Reactienota
GGD	In de Omgevingsvisie ontbreekt een ambitie voor gezondheid en vitaliteit. De inrichting van de fysieke leefomgeving levert een belangrijke bijdrage aan de gezondheid. De Omgevingsvisie moet sturen op een omgeving die uitnodigt tot meer bewegen en minder eten. Extra aandacht moet uitgaan naar gezondheid in relatie tot ouderen en mensen met een relatief lage sociaal economische status. De Omgevingsvisie moet sturen op een verbetering van de luchtkwaliteit en het verminderen van de geluid- en geurhinder door (agrarische)bedrijven en (weg)verkeer. De gezondheidkundige advieswaarden voor lucht en geluid moeten daarbij het uitgangspunt zijn. De Omgevingsvisie moet sturen op de toetsing van klimaataspecten, zoals wateropvang en hittestress. De Omgevingsvisie moet een helder afwegingskader bieden voor de uitbreiding van agrarische bedrijven in relatie tot gezondheid. De minimale afstand tussen (nieuwe) bedrijven en burgerwoningen moet 250 meter zijn. De Omgevingsvisie moet er op sturen dat er geen nieuwe kwetsbare voorzieningen komen binnen 100m (en bij voorkeur ook niet binnen 300m) van de A28 en ook niet direct langs drukke wegen.	zie 2.4 en 2.5	aanvullende teksten zoals aangegeven in 2.4 en 2.5 van de Reactienota
	Afweging belangen		
deskundigen-panel	Advies is om nader in te gaan op conflicterende belangen	zie antwoord in 2.5 van de Reactienota	aanvullende teksten zoals aangegeven in 2.5 van de Reactienota

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
Imker-vereniging	De conflicterende belangen van agrarische sector en milieu zijn onvoldoende aan de orde gesteld en geanalyseerd. Het ontbreekt aan een beleidsmatige koers om de uiteenlopende belangen in overeenstemming te brengen.	Idem	Idem
Gieters Belang	in de Omgevingsvisie worden de problemen van schaalvergroting in relatie met het kwetsbare landschap niet benoemd. In de visie moeten uitgangspunten worden benoemd voor landschappelijke inpassing zodat de recreatieve waarde van het agrarisch gebied behouden blijft.	Idem	Idem
9	De inspreker stelt dat door de intensieve landbouw de natuur verschaalt. In de Omgevingsvisie moet de conclusie van de Commissie Weidevogelbescherming Noorwesthoek integraal worden overgenomen. Bij inzetten op kwaliteit en minder op kwantiteit (citaat Omgevingsvisie) hoort de intentie om agrariërs bij te staan in een veranderende bedrijfsuitoefening. Het ruimte bieden aan schaalvergroting sluit niet aan bij de huidige trends. Schaalvergroting leidt tot bedrijfsbeëindiging en verloedering van het landschap. De Omgevingsvisie moet agrariërs stimuleren trendvolger te worden en ander wegen in te slaan. Inzetten op kwaliteit kan met duurzame en biologische landbouw.	Als we in de Omgevingsvisie spreken over schaalvergroting of verbreding hebben we het over de schaal en functie van de bedrijfsgebouwen. We sturen niet op intensief of extensief grondgebruik. Dat is ook niet aan de gemeente. Zie ook 2.5	Idem

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
Gieters Belang	De constatering in de Omgevingsvisie dat leefbaarheid en recreatie in Giethoorn in balans is, is niet juist. Het bestendigen van de leefbaarheid in al zijn facetten moet meer vertrekpunt zijn. Het dorpsplan Giethoorn 2030 moet als uitgangspunt voor de ontwikkeling van Giethoorn worden gehanteerd. De Omgevingsvisie wijkt daar van af en het draagvlak voor de Omgevingsvisie wordt betwijfeld. De Gieterse Polder moet in de Omgevingsvisie worden gereserveerd voor de Gietersen en worden gevrijwaard van grootschalige verblijfrecreatie. Het ontbreekt in de visie aan een concrete rol van de gemeente in relatie tot de ontwikkeling van recreatie en toerisme in het landelijk gebied en de kern Giethoorn. De gemeente heeft onvoldoende uitvoering gegeven aan de ontwikkeling en het beheer van de publieke ruimte in Giethoorn. Zo zijn de paden in het dorp zijn in slechte staat, parkeren is een probleem, de bewegwijzering is niet adequaat. Ook is onvoldoende ingezet op handhaving van het bestemmingsplan. Dit zou meer een opgave in de Omgevingsvisie moeten zijn dan het ontwikkelen van nieuwe recreatie.	In de Omgevingsvisie geven we aan dat de balans in 2030 moet zijn bereikt. Deze balans is voor nu een opgave. Dit vraagt om een gezamenlijke visie en aanpak. De gemeente zet zich hier voor in. Het Dorpsplan Giethoorn zien we als de agenda van Giethoorn die inwoners en ondernemers in kunnen brengen bij de aanpak. In de aanpak nemen we alle aspecten mee, dus ook beheer en onderhoud, regelgeving en handhaving. Dit is onvoldoende in de Omgevingsvisie verwoord en we passen deze er op aan. Zie ook 2.5	idem
KOPTOP	De Omgevingsvisie zet in op spreiding en begeleiding van bezoekers. Ondanks de inspanningen kunnen inwoners de bezoekersstroom als belastend ervaren. De inspreker vindt het van belang dat de gemeente een positie inneemt in de belangenafweging. Het belang van de sector kan of moet zwaarder wegen dan de beperkte belangen van enkele inwoners.	Zie hierboven en in 2.5 van de Reactienota	idem
16	In de Omgevingsvisie moet aandacht zijn of rekening worden gehouden met de leefbaarheid, verkeersveiligheid en het woongenot bij toeristische ontwikkeling	zie 2.5	
	Recreatie		

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
KOPTOP	Inspreker onderschrijft de visie van de gemeente op toerisme en recreatie, in de zin dat een toenemend aantal bezoekers mag worden verwacht, dat een belangrijk deel 50 jaar en ouder is en dat ook het internationaal toerisme zal toenemen. Het moet wel de ambitie blijven om ook de huidige gasten en jonge mensen aan te spreken en een passend aanbod aan te willen bieden. Voor de recreatiesector is potentieel aan jonge arbeidskrachten van belang. De Omgevingsvisie moet zich richten op het aantrekken van bedrijvigheid waardoor ook gezinnen zich in de regio gaan vestigen. Massatoerisme moet worden voorkomen. In de Omgevingsvisie moeten de mogelijkheden voor spreiding en geleiding worden benadrukt. Koptop onderschrijft de ambitie om bezoekers jaarrond naar Steenwijkerland te halen. In de Omgevingsvisie is het dan de opgave om de voorzieningen daarop aan te laten sluiten. Dat is nu nog niet het geval. De Omgevingsvisie gaat terecht uit van het toeristisch aantrekkelijk profiel van Giethoorn, Steenwijk, Vollenhove en Blokzijl maar moet daarbij alle andere kernen en buurtschappen niet uit het oog verliezen. Koptop onderschrijft de inzet op onderhoud. De uitvoering hiervan moet duurzaam worden gegarandeerd door zekering in de begroting. De ambitie van de Omgevingsvisie om voor recreatie en toerisme naar een hoger kwaliteitsniveau te streven is terecht. Dat moet echter in de volle breedte worden opgepakt en is niet een zaak van ondernemers alleen. De inspreker vindt dat de gemeente hierin een stimulerende rol moet vervullen. Deze stimulerende rol van de gemeente geldt ook voor gastvrijheid in al zijn diversiteit. Het is een uitdaging om de groeiende diversiteit aan bezoekers gastvrij te blijven ontvangen.	De uitwerking van de ambities uit de Omgevingsvisie is een samenspel van partners. De Koptop wijst daar terecht op. We zien daarin voor de gemeente een stimulerende, faciliterende en kader stellende rol. We verwachten veel van ondernemerschap. We doen in de Omgevingsvisie een uitnodiging aan onze partners en gaan er van uit dat ondernemers een passend aanbod aan voorzieningen gaan bieden (aan jongeren, gastvrij en jaarrond). De gemeente heeft hierin een stimulerende en faciliterende rol. In het sectorale beleidsplan Toerisme en Recreatie 2017-2022 werken we die rol verder uit. De gemeente werkt op dit moment aan dit beleidsplan en is met de sector hierover in gesprek. De inzet op onderhoud is duurzaam geborgd in meerjarenprogramma's.	

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
KOPTOP	de Omgevingsvisie zet in op hoogwaardige en grootschalige accommodaties. De Omgevingsvisie moet uitspreken dat een hoogwaardige grootschalige hotelaccommodatie het beste in Steenwijk past. Bij deze ambitie hoort dan ook inzet op uitbreiding van het bedrijfsleven en uitbreiding van zakelijke overnachtingen. Kleinschalige hoogwaardige accommodaties passen overal, niet alleen in de gele gebieden	Overnachtingen in hotelaccommodaties in Steenwijkerland zijn in de zomermaanden toeristisch en in de wintermaanden meer zakelijk. In dat licht verkent de markt veelal de mogelijkheden in de regio Giethoorn. We hebben geen voorkeur voor Steenwijk. Kleinschalige hoogwaardige accommodaties zijn inderdaad niet alleen aangewezen op de gele gebieden. Wij zien bijvoorbeeld mogelijkheden op bestaande erven. Om dit te verduidelijken passen we de tekst van de Omgevingsvisie aan.	aanvullende tekst in 4.1 van de Omgevingsvisie
6	De Omgevingsvisie geeft niet concreet aan wat de toekomst is van mini-campings in de gemeente. Een verruiming van het beleid met 5 tot 10 plaatsen maakt de mini-camping meer rendabel en verhoogt de kwaliteit.	De Omgevingsvisie geeft ruimte aan recreatieve voorzieningen. De kaders waarbinnen deze voorzieningen zich kunnen ontwikkelen maken we concreet in onderliggend beleid of omgevingsplan. Voor minicampings zijn die kaders recent bepaald. De raad heeft in 2015 na zorgvuldig afwegen uitgesproken dat minicampings maximaal 20 staanplaatsen mogen bieden. We passen de Omgevingsvisie niet aan.	
Plaatselijk Nut Wetering e.o.	De Omgevingsvisie moet bij goed onderhouden vaar-, loop en fietsroutes ook aandacht besteden aan goed bermonderhoud en goede opritten bij bruggetjes.	De Omgevingsvisie spreekt de ambitie uit dat bezoekers en inwoners zich veilig en comfortabel kunnen verplaatsen door het gebied. Dit betekent dat ook bermen en voorzieningen goed onderhouden zijn.	
	Biodiversiteit		

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
Imker-vereniging	De omgevingsvisie moet versnippering van natuurgebieden voorkomen. Het ontbreekt aan een inventarisatie in termen van biodiversiteit. Op basis van deze inventarisatie moet beleid, beheer en grondpolitiek worden ingezet om de ecologische structuur te versterken. Biodiversiteit moet leidend beginsel zijn voor het beheer van openbaar groen. Het omgevingsbeleid moet de groene ruimtelijke kwaliteit en de biodiversiteit van particuliere gronden en van gemeentelijke kunstwerken optimaal bevorderen	Het ontbreekt in de Omgevingsvisie inderdaad aan een goede beschrijving van duurzaam handelen; biodiversiteit zien we als onderdeel daarvan (zie 2.3). We passen de Omgevingsvisie hierop aan. De opgave van biodiversiteit is een belangrijke, waarop op alle niveaus (Europa, rijk, provincie en gemeente) taken en verantwoordelijkheden liggen. Het opheffen van versnippering en het voeren van grondpolitiek ligt bij de provincie. Binnen de taken en verantwoordelijkheden van de gemeente speelt biodiversiteit een rol bij beheer en onderhoud van de openbare ruimte. De Omgevingsvisie geeft op hoofdlijnen het beleid, een uitwerking hiervan geeft de Beleidsnota Groen. In de in 2007 vastgestelde beleidsnota spreken we de ambitie uit het groen te beheren met aandacht voor biodiversiteit en duurzaamheid. Binnen het groenbeleid geven we inwoners de ruimte zelf met plannen en ideeën te komen voor de inrichting van het groen in eigen leef-en woonomgeving. Veel inwoners brengen daarbij ook biodiversiteit in. De inspreker heeft in de zienswijze diverse inhoudelijke vragen gesteld over de Beleidsnota Groen. Deze zijn inmiddels separaat beantwoord.	aanvullende teksten zoals aangegeven in 2.3 van de Reactienota en H5 van de Omgevingsvisie
13	De Omgevingsvisie moet de ambitie uitspreken dat waar mogelijk de natuur actief wordt bevorderd. Bij vergunningen moet worden opgenomen dat bestaande nestgelegenheid moet worden gecompenseerd en indien mogelijk nieuwe wordt gecreëerd (conform Flora en Faunawet). Voor haar eigen projecten dient de gemeente een ruime uitleg aan de wet te geven.	zie 2.3. We werken conform de Flora en Faunawet en vragen in voorkomende gevallen vergunning aan. Bij bestendig onderhoud werken we met een gedragscode. We willen inwoners de ruimte geven om met plannen en ideeën te komen. In de Omgevingsvisie passen we de tekst aan om deze ruimte explicieter te benadrukken. Inwoners kunnen thema's als biodiversiteit inbrengen en zo bijdragen aan de leefbaarheid in de eigen woonomgeving.	aanvullende tekst in hoofdstuk 5 van de Omgevingsvisie
	Landgoederen		

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
landgoed-eigenaren	In de Omgevingsvisie moet de opgave om landgoederen-landschappen in stand te houden, te beschermen en zo mogelijk te herstellen, explicieter worden benoemd. In de Omgevingsvisie wordt recreatie als nieuwe drager voor landgoederen benoemd. Gepleit wordt voor een ruimere formulering waarin niet de nadruk wordt gelegd op recreatie maar is het in stand houden van het landgoed de leidraad. Met betrekking tot Huize De Bult moet de Omgevingsvisie woningbouw in het parkdeel uitsluiten.	In de Omgevingsvisie wordt voldoende benoemd dat de verschillende landschapstypen waardevol zijn. Hieronder valt ook het landgoederenlandschap. We zien het als opgave om landgoederen in stand te houden en koersen niet per se af op recreatie als drager. We passen de tekst daarop aan. Met betrekking tot Huize De Bult doet de Omgevingsvisie geen uitspraken op perceel niveau. De reactie wordt meegenomen bij de voorbereiding van het Omgevingsplan Buitengebied. De inspreker is hierover geïnformeerd.	gewijzigde tekst in 4.1
	Bedrijventerreinen		
8	In de Omgevingsvisie geeft niet duidelijk aan of de werklocatie bij Vollenhove nog wordt ontwikkeld. Deze duidelijkheid is gewenst om belemmeringen in de grondmobiliteit en in bedrijfsontwikkeling te voorkomen.	De locatie waarnaar in de zienswijze wordt verwezen is als ontwikkelingsgebied opgenomen in de Toekomstvisie Steenwijkerland 2009. Deze Toekomstvisie komt met de vaststelling van deze Omgevingsvisie te vervallen. In de Omgevingsvisie staat dat de betreffende locatie niet wordt ontwikkeld. Voor de duidelijkheid nemen we in de Omgevingsvisie op dat de Toekomstvisie Steenwijkerland niet meer geldt.	gewijzigde tekst in H1.3

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
Businessclub	De Omgevingsvisie moet ruimte bieden aan bedrijfsontwikkeling van in ieder geval de bestaande bedrijven. De gemeente moet zelf beschikken over uitgeefbare grond, de ambitie moet zijn 50% eigen grondpositie. De Omgevingsvisie moet sturen op groeimogelijkheden van de maakindustrie op bedrijventerreinen. Deze industrie draagt in sterke mate bij aan werkgelegenheid aan de onderkant van de keten (schoolverlaters). Voor wonen/werken moet geen plek meer zijn op bedrijventerreinen, maar bijvoorbeeld in kernen en landelijke gebied (VAB). De Omgevingsvisie moet uitspraken doen over handhaving, met name over de (beeld)kwaliteit van de bedrijventerreinen.	De Omgevingsvisie biedt ruimte aan bedrijfsontwikkeling. Op basis van de bestuurlijke afspraken Werklocaties passen we de Omgevingsvisie aan. We spreken geen ambitie uit over de gemeentelijke grondpositie bij uitgeefbare grond. We sturen op een match van vraag en aanbod, de grondpositie speelt daarin een ondergeschikte rol. In de Omgevingsvisie staat dat de industriector een belangrijke plaats inneemt in Steenwijkerland. Deze bedrijven zorgen voor veel werkgelegenheid en daar zijn we zuinig op. De groei-behoefte van deze lokale bedrijven is meegenomen in de bestuurlijke afspraken Werklocaties. In de Omgevingsvisie nemen we de uitkomst van deze afspraken over. De Omgevingsvisie spreekt zich niet uit hoe de groeimogelijkheden precies uitpakken, dat is een uitwerking. De Omgevingsvisie geeft ruimte voor wonen/werken in het landelijk gebied (VAB). In de Omgevingsvisie geven we aan dat we streng zijn als aan kwaliteitseisen wordt getornd. Dat betekent dat we ook kiezen voor handhaving. Op deze onderdelen passen we de Omgevingsvisie niet aan.	nieuwe tekst in H4.3 van de Omgevingsvisie (Aanbod bedrijventerreinen)
	Vrijkomende agrarische bebouwing VAB)		
deskundigen-panel	Advies is het beleid voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) breder te bezien en ook saneren en nieuwbouw er bij te betrekken.	Niet alle vrijkomende bebouwing is interessant of geschikt voor nieuwe functies. Bij de opgave van vitale erven moet ook sanering van overtollige bebouwing worden betrokken. Het vraagt een verkenning om te bepalen wat het vraagstuk is bij sanering en welke oplossingen er zijn. Zie ook 2.2. van deze Reactienota waarin we onze ambities van circulaire economie uitspreken.	aanvulling in tekst in H4.1 van de Omgevingsvisie (Erven leveren kwaliteit in het buitengebied)

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
Gieters Belang	In de omgevingsvisie moet worden nagedacht over vervolgfuncties in voormalige agrarische bedrijven om verpaupering tegen te gaan.	We maken in het kader van het Omgevingsplan de omgevingswaarden concreet. Nieuwe functies in VAB's zijn mogelijk indien ze aansluiten bij deze omgevingswaarden (zie ook 2.5 met daarin het advies om in de Omgevingsvisie een tekst over het Omgevingsplan op te nemen met daarin de uitgangspunten voor beleid en regels).	tekst over Omgevingsplan toevoegen (H6 Beleid en regels)
	Digitale verbindingen		
Businessclub	In de Omgevingsvisie wordt de doelstelling gemist die invulling geeft aan optimale digitale verbindingen.	In de Omgevingsvisie verbinden we ons aan de opgave om een digitale snelweg te realiseren. Hier is geen SMART doelstelling aan gekoppeld. In (bestuurs)programma's hebben we deze doelstelling concreet gemaakt; de realisatie daarvan is mede afhankelijk van derden.	
LTO	In de Omgevingsvisie wordt de doelstelling gemist die invulling geeft aan optimale digitale verbindingen.	idem	
Plaatselijk Nut Wetering e.o.	De gemeente moet meewerken aan een goedkope glasvezelverbinding	In de Omgevingsvisie geven we aan dat we een goede digitale ontsluiting belangrijk vinden. We werken in aparte programma's uit hoe we dat gaan doen en tegen welke kosten.	
	Vestingstad Steenwijk		
deskundigen-panel	Advies is om bij streekcentrum Steenwijk ook Onna, Zuidveen en Tuk betrekken	Onna, Zuidveen en Tuk liggen op kleine afstand van Steenwijk, maar hebben elk een eigen identiteit. Dat blijft ook zo. Uiteraard zijn er vraagstukken waarbij aansluiting bij Steenwijk aan de orde is. Vanuit ieders identiteit bepalen we samen met inwoners in hoeverre dit ruimtelijk, sociaal en economisch wenselijk en mogelijk is.	
deskundigen-panel	Advies is om bij de aanrijroutes van Steenwijk ook de route vanuit Blokzijl te betrekken	De aanrijroute vanuit Blokzijl is weliswaar geen afslag van de snelweg, maar wel relevant. We passen de tekst aan.	gewijzigde tekst in H4.3 van de Omgevingsvisie

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
9	De Meppelerweg is een belangrijke entree naar het centrum. De situatie nabij het centrum sluit daar nu niet op aan. Bij de ambitie om de rijke historie zichtbaar te maken hoort ook onderhoud en herstel. De gemeente gaat nu slordig om met haar erfgoed (Burgemeestersbank aan de Goeman Borgesiusstraat).	De uitwerking van de ambities op gebiedsniveau, zoals voor de Meppelerweg en het centrum, vindt in gebiedsvisies en programma's plaats. Deze zienswijzen hebben betrekking op de Visie op de binnenstad.	
Businessclub	De Omgevingsvisie moet inzetten op minimaal het behoud van voorzieningen als theater, bioscoop, intercitystation.	In de visie heeft Steenwijk ook in 2030 een station, schouwburg en bioscoop. Dit betekent dat we ons continu blijven inzetten op minimaal het behoud er van.	
	Mobiliteit		
KOPTOP	De inspreker ondersteunt de visie dat er in het kader van mobiliteit naar nieuwe aansprekende concepten gezocht moet worden. In de Omgevingsvisie moet aandacht zijn voor de afnemende of wegvallen dienstverlening in het openbaar vervoer. Dit heeft consequenties voor bezoekers, maar ook medewerkers en stagiaires.	Zie ook de reacties in deze tabel over participatie. De afnemende of wegvallende dienstverlening in het openbaar vervoer is een opgave voor Steenwijkerland. Tekst van de Omgevingsvisie wordt aangepast. Verantwoordelijkheden worden specifiek benoemd en de bemoeienis van de gemeente wordt benadrukt.	gewijzigde tekst in H4.2 (Kleine kernen bereikbaar houden)
Businessclub	De ambitie voor het oplossen van het mobiliteitsvraagstuk moet hoger. De gemeente moet zorgen voor bereikbaarheid binnen de gemeente voor zowel bewoners, stagiaires, scholieren, ondernemers, werknemers, toeristen, etc.	idem	idem
Plaatselijk Nut Wetering e.o.	De busverbinding van Steenwijk naar Blokzijl moet intact blijven	idem	idem
	Nationaal Park Weerribben – Wieden		
LTO	Uitgangspunt van de Omgevingsvisie moet zijn dat de huidige grenzen van het Nationaal Park gerespecteerd blijven	De huidige grenzen van het Nationaal Park blijven gerespecteerd. In de Omgevingsvisie willen we het 'merk' Weerribben -Wieden inzetten voor het versterken van toeristisch-recreatief profiel. Voor het versterken van dit profiel zoeken we samenwerking met andere partijen en omliggende gemeenten. De tekst wordt op dit punt verduidelijkt.	gewijzigde tekst in H3 en H5 van de Omgevingsvisie

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
Provincie Overijssel	De Omgevingsvisie moet meer aandacht schenken aan de afweging tussen economische en ecologische ontwikkelingen in de Weerribben-Wieden en de balans daarin. In de opgaven voor het landelijk gebied ontbreekt het behoud en de ontwikkeling van de belangrijke natuurwaarden van Wieden- Weerribben terwijl dat juist het unieke visitekaartje is voor de streek.	In 2.5 van de Reactienota gaan we in zijn algemeenheid in op de afweging van belangen. Meer specifiek voor de Weerribben-Wieden spreken we naar onze mening voldoende uit dat we de natuurwaarden koesteren en willen behouden. De provincie wijst er terecht op dat er ook nog een opgave is om natuurwaarden te <i>ontwikkelen</i> . Onder andere in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) werken veel partijen samen aan de ontwikkeling van robuuste natuur in Weerribben-Wieden. Er worden de komende jaren veel maatregelen in en rondom het gebied getroffen. We passen de tekst van de Omgevingsvisie hier op aan.	Aanvullende tekst zoals aangegeven in 2.5 van de Reactienota. Aanvullende opgave in H4.1 van de Omgevingsvisie
	Participatie		
deskundigen-panel	Advies is om in de Omgevingsvisie te benadrukken dat de overheid bij bewonersinitiatieven altijd een verantwoordelijkheid heeft.	We hebben de ambitie om bij de uitwerking en realisatie van de Omgevingsvisie samen te werken met inwoners, ondernemers en andere partijen. In het hoofdstuk 'Rol en positie betrokkenen' spreken we dat uit. In de Omgevingsvisie spreken we de verwachting uit dat inwoners initiatieven zullen ontwikkelen met betrekking tot nieuwe energie en nieuwe vormen van mobiliteit. Dit betekent niet dat de gemeente hierin geen verantwoordelijkheid heeft. Het is beter hier te spreken van een uitnodiging. Juist op het gebied van de energietransitie en mobiliteit vinden we samenwerken en co-creatie van belang. We passen de tekst van de Omgevingsvisie hier op aan.	gewijzigde tekst in H4.2 en H4.4 van de Omgevingsvisie
Rendo	De Omgevingsvisie moet een ondersteunende rol voor de gemeente uitspreken om duurzaamheidsinitiatieven tot realisatie te brengen. Zonder ondersteuning van initiatiefnemers blijven projecten in de pioniersfase hangen.	Idem	Idem
15	Betrek inwoners bij het vervolg. Inspraak is mooi maar daar mag de betrokkenheid van burgers niet mee ophouden.	Idem	Idem

indiener reactie	strekking van de reactie	antwoord op reactie	gevolgen voor de Omgevingsvisie
4	Vraag is hoe de expertise van de landgoedeigenaren bij de uitwerking van de Omgevingsvisie in Omgevingsplan en Omgevingsvergunning wordt betrokken	zie hierboven, we hebben landgoedeigenaren inmiddels bij de opstelling van het Omgevingsplan betrokken	idem
Plaatselijk Nut Wetering e.o.	Bij samenwerken met andere partijen is goede communicatie een vereiste.	We spreken in de Omgevingsvisie uit dat het vaardigheden vraagt om samen met anderen de visie te realiseren. Onder deze vaardigheden scharen we ook een heldere en vlotte communicatie.	
	Tekstueel		
9	De Omgevingsvisie stelt dat Steenwijkerland grenst aan vier provincies, dit is niet juist	De gemeente Steenwijkerland ligt in de provincie Overijssel en heeft te maken met drie andere provincies. We passen de tekst aan.	gewijzigde tekst in H2 van de Omgevingsvisie
deskundigen-panel	Advies is om hoofdstuk Identiteit te verbeteren	De tekst over Identiteit is op onderdelen onjuist of onvolledig. We passen dit aan. We streven niet naar een complete geschiedschrijving. Juist in de grote lijnen zit de identiteit.	idem
	samenvatting en communicatie		
deskundigen-panel	Advies is het beeld van 2030 scherper en concreter te schetsen en regie te houden op communicatie over de Omgevingsvisie.	We maken een samenvatting van de Omgevingsvisie met illustraties en ondersteunende vormgeving.	
LTO	In de samenvatting van de Omgevingsvisie is het Nationaal Park de parel van Steenwijkerland. Er zijn meer parels: Vollenhove, Blokzijl, Giethoorn en de agrarische economie	De samenvatting is geen beleidstekst maar geeft op hoofdlijnen onze ambitie. In de Omgevingsvisie staat onze ambitie op alle thema's en in alle facetten. We hechten veel waarde aan Vollenhove, Blokzijl, Giethoorn en de agrarische economie.	

Bijlage 1 Verslag en advies deskundigenpanel

Inleiding

In mei en in oktober hebben we een aantal 'deskundigen' uitgenodigd te reageren op voorzetten van de Omgevingsvisie. De groep van acht personen bestaat uit betrokken inwoners of ondernemers uit Steenwijkerland die op persoonlijke titel reflecteren op voorzetten van de gemeente. In de eerste bijeenkomst is gediscussieerd over identiteit en ambitie. De opmerkingen en aanbevelingen uit deze discussie zijn helpend geweest bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. In de laatste bijeenkomst is de concept-Omgevingsvisie besproken. De vragen en opmerkingen van deze laatste bijeenkomst zijn in deze notitie verwerkt. De notitie wordt meegenomen in de consultatieronde. Bij de definitieve besluitvorming zal op de afzonderlijke punten worden ingegaan.

Deelnemers:

Pieter Bos
Theo Bouius
Romke Hekstra
Janko Lolkema
Anja Oosterhof
Arjon Ringerwöle
Feike Tibben
Sander van 't Zand

Reactie op concept-Omgevingsvisie

1. De deelnemers vinden het belangrijk dat de Omgevingsvisie vanuit onze identiteit wordt bepaald. De beschrijving van de identiteit kan en moet echter beter. Er staan fouten in (bijv. er zijn aanwijzingen gevonden van nog vroegere bewoning), belangrijke elementen worden gemist (de keileembulten met vroegere bewoning, de kazerne) en sommige elementen worden te algemeen gesteld en krijgen te veel nadruk (bijvoorbeeld de verhouding tot de adel). Het hoofdstuk Identiteit wint aan betekenis als de relatie tussen identiteit en visie sterker wordt. Advies is om nog eens kritisch door de tekst te lopen en ruis weg te halen.
2. Deelnemers hebben geen 'krantenkop' paraat als wordt gevraagd om de betekenis van de Omgevingsvisie te duiden. 'Kwaliteit' wordt als kernbegrip herkend., evenals 'inzet op recreatie'. Er is geen duidelijk profiel. De deelnemers adviseren om regie te houden op de communicatie rondom de Omgevingsvisie.
3. De Omgevingsvisie leest als een optimistisch verhaal: we willen van alles en hoeven niet te kiezen. Voorbeeld is de agrarische schaalvergroting met behoud van landschappelijke kwaliteit. Deelnemers geven aan dit niet realistisch te vinden. De deelnemers onderkennen dat in een Omgevingsvisie op hoofdlijnen scherpe keuzes achterwege kunnen blijven. De deelnemers zijn van mening dat op zijn minst de spanning tussen conflicterende belangen moet worden benoemd. Van belang is om aan te geven hoe de gemeente denkt om te gaan met deze conflicterende belangen. Verhelderend zou zijn om

dit in een proces te schetsen: hoe gaat de gemeente om met initiatieven waarin conflicterende belangen aan de orde zijn?

4. De lezer van de Omgevingsvisie wordt nog onvoldoende meegenomen in de visie, als beeld van de toekomst. Zowel in vorm en inhoud moet Steenwijkerland in 2030 scherper en concreter worden geschetst. Advies is om 'storytelling' te gebruiken. Wat ervaart/ziet/hoort de bezoeker van de binnenstad in Steenwijk als hij het centrum in 2030 bezoekt. Ditzelfde geldt voor het landelijk gebied of de kernen.
5. De opgave rond vrijkomende agrarische bebouwing wordt vooral beschreven vanuit de cultuurhistorisch waardevolle bebouwing. Twee opgaven ontbreken: 1) wat te doen met de ligboxenstallen waarbij transformatie niet wenselijke of realistisch zal zijn en 2) hoe kan bij nieuwbouw de leegstand van de toekomst worden voorkomen?
6. De deelnemers omarmen de visie 'Steenwijk als streekcentrum' Dit maakt de relatie tussen kernen en Steenwijk duidelijker en dit is voor de toekomst van belang. De deelnemers geven aan dat zij Tuk, Zuidveen en Onna meer als onderdeel zien van Steenwijk dan als zelfstandige kern. Het advies is om dit in de Omgevingsvisie mee te nemen.
7. De opgave met betrekking tot de aanrijroutes van Steenwijk is terecht. Aanvulling is de route via Blokzijl.
8. In de Omgevingsvisie staat bij een aantal opgaven dat 'bewonersinitiatieven worden verwacht'. De deelnemers geven aan hierin de rol van de overheid te missen. De deelnemers zijn van mening dat samenleving en overheid samen voor opgaven staan en dat de overheid altijd een verantwoordelijkheid heeft. De rol kan variëren van min of meer passief tot actief.
9. Deelnemers geven aan dat duurzaamheid in de Omgevingsvisie te veel is vertaald naar 'Nieuwe Energie'. Dat is jammer want de deelnemers herkennen juist in de Omgevingsvisie het bredere 'duurzaam denken'. Ruimte bieden aan ontwikkeling vanuit landschappelijke kaders is immers ook duurzaam. De deelnemers adviseren om het begrip duurzaam meer aan de algemene principes van de Omgevingsvisie te verbinden.
10. De concrete opgave om meer dan 50 hectare zonnepanelen te realiseren wordt door de deelnemers niet begrepen. De context en onderbouwing daarvan wordt gemist. De deelnemers vinden de oplossing te concreet voor een speelveld dat zo innovatief en dynamisch is. Deelnemers onderkennen de impact van nieuwe energie op landschappelijke en stedelijke omgeving. Deze spanning moet in de Omgevingsvisie worden benoemd en is de agenda voor een gezamenlijke zoektocht naar oplossingen. De concrete inspanning kan dan als programmatische uitwerking worden gezien.

Kritisch constructieve reactie op de concept-omgevingsvisie Steenwijkerland “Waardevast landschap”.

Door; Em. Prof Dr. F. Boekema

Hoogleraar Regionale Economie en Economische Geografie

Radboud Universiteit Nijmegen en Universiteit van Tilburg

Woord vooraf.

Met de omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Daardoor moet het in de toekomst makkelijker worden om bouwprojecten te starten. De Crisis- en herstelwet maakt dit nu al mogelijk door bijvoorbeeld bestaande regels aan te passen. Naar verwachting treedt de omgevingswet in 2019 in werking.

Het is lovenswaardig dat de gemeente Steenwijkerland het initiatief heeft genomen om met de nieuwe Omgevingswet aan de slag te gaan en inmiddels een concept-omgevingsvisie heeft gemaakt. Daarmee geeft de gemeente Steenwijkerland een heel duidelijk signaal af dat de gemeente zeer pro-actief en serieus met deze nieuwe wet wil omgaan. Daarvoor kan op voorhand al een compliment gegeven worden. Het is echter onvermijdelijk dat daarbij ook experimentele aspecten aan bod komen en dat er nieuwe ervaring moet worden opgedaan om op een adequate manier met de nieuwe wetgeving om te kunnen gaan. Hieronder geven we een aantal kritisch constructieve bespiegelingen weer.

Inleiding.

De concept-omgevingsvisie is helder opgebouwd en beschreven onder de overkoepelende titel “Waardevast Landschap”. Na een korte toelichting wordt de omgevingskwaliteit toegelicht alsmede de functie van de omgevingsvisie. Ook het proces van de totstandkoming van deze visie en de ontwikkelingen en risico’s komen goed en uitgebreid aan bod.

Het begrip identiteit speelt een sleutelrol in het hele document. Om de ambitie van de omgevingsvisie te kunnen waarmaken zullen de kwaliteiten optimaal benut moeten worden. Dat resulteert vervolgens in een vertaling van de visie naar concrete opgaven. Het centrale motto hierbij is “Doen waar je goed in bent”. Met andere woorden, probeer vooral aansluiting te zoeken bij de sterke punten en de onderscheidende kwaliteiten die aanwezig zijn binnen je eigen gemeente. Tenslotte worden er handvatten en aangrijpingspunten voor programma’s en projecten gepresenteerd.

Evaluatie en beoordeling.

In het algemeen kan gesteld worden dat de concept-omgevingsvisie behoorlijk goed is opgebouwd en waardevolle analyses en kwaliteiten beschrijft en deze weet te duiden. De identiteit krijgt naar mijn smaak ook terecht een belangrijke en prominente plaats. Tevens worden terecht de drie juiste sectoren van Steenwijkerland benoemd; de agrarische sector, de sector industrie en diensten en de zorgsector zijn voor Steenwijkerland inderdaad het meest relevant. Vervolgens kan met veel instemming worden geconstateerd dat de volgende uitgangspunten heel cruciaal zijn in deze omgevingsvisie; allereerst het adagium “Doen waar je goed in bent!” en het (zeer) realistische uitgangspunt dat in 2030 de werkelijkheid zal zijn dat Steenwijkerland vooral een belangrijke rol zal spelen als woongemeente (voor de beroepsbevolking) en dat de regio (Zwolle) van eminent belang zal worden voor de werkgelegenheid. Dit beeld loopt volledig in de pas met alle trendscenario's waarin aangetoond wordt hoe de verhoudingen tussen platteland en kleinere gemeenten enerzijds en de grote steden en verstedelijkte regio's anderzijds. Ondanks deze eerste positieve evaluatie van de omgevingsvisie is er kritiek te leveren op de verdere uitwerking. Hieronder volgt een nadere uitwerking en suggesties voor aanpassingen.

Kritische evaluatie

In de concept-omgevingsvisie wordt gesteld dat deze bijdraagt aan het versterken van de omgevingskwaliteit. Deze kwaliteit is echter niet (goed) te meten. (met uitzondering van enkele elementen ervan). Een deel van de omgevingskwaliteit kan je slechts ervaren zoals sfeer en veiligheid. Het is de som der delen die de omgevingskwaliteit bepaalt. Deze nieuwe definitie is betekenisvol; omgevingskwaliteit is het centrale doel van het ruimtelijk handelen. Dit is een breuk met het verleden waarin het doel vaak economische groei was en deze groei geconfronteerd werd met bijvoorbeeld de randvoorwaarde erfgoed of natuur.

Commentaar en suggestie;

Ik denk dat het beter is als hoofddoelstelling te kiezen voor;

“HET REALISEREN VAN EEN DUURZAME VITALE SOCIAAL-ECONOMISCHE ONTWIKKELING”

Dit betekent dat de omgevingsvisie alle ruimtelijke randvoorwaarden moet bieden en garanderen waardoor zowel tegelijkertijd een vitale duurzame **economische** ontwikkeling als een vitale en duurzame **sociale** ontwikkeling. Dit moet dus ook impliceren dat een dergelijke economische en sociale ontwikkeling vorm en inhoud krijgt binnen de randvoorwaarden die vanuit de natuur, energie, en de bevolkingsontwikkeling (demografische krimp, ontgroening, vergrijzing en migratie) gerealiseerd kan worden. Een groot voordeel hiervan is dat een dergelijke doelstelling is ook veel beter te meten, te

monitoren en te evalueren is. Hieronder volgt een voorbeeld om dit nader te illustreren en onderbouwen.

Anno 2016 scoort Steenwijkerland op de economische ranglijst van alle 393 Nederlandse gemeenten op plaats no. 105 (Rapport Economische toplocaties in Nederland 2016. Bureau Louter). Zwolle scoort in deze lijst op no. 4, dus een echte topregio. Ook Meppel scoort met plaats 30 in de top van economisch sterkste gemeenten/regio's. Aangezien deze ranglijsten ieder jaar gepubliceerd worden is heel goed te monitoren hoe de sociaal-economische positie van Steenwijkerland zich ontwikkelt op weg naar 2030. Omdat het begrip "sociaal-economisch" ook impliciet demografische ontwikkelingen (ontgroening, vergrijzing, migratie) en arbeidsmarktontwikkelingen (werkgelegenheid en werkloosheid) meeneemt is dit een goede graadmeter voor de vitaliteit van een gemeente en regio.

Over de bevolkingsontwikkeling sec (demografische krimp, vergrijzing, ontgroening en migratie) zijn eveneens van jaar tot jaar data en cijfers beschikbaar waardoor de ontwikkeling tot 2030 heel goed gevolgd kan worden. De omgevingsvisie heeft dan een veel meer toetsbaar karakter en biedt ook meer aangrijpingspunten om waar mogelijk bij te sturen.

Conclusie.

Steenwijkerland heeft een eerste goede poging ondernomen om op basis van de nieuwe omgevingswet tot een concept-omgevingsvisie te komen. De huidige conceptversie bevat veel waardevolle analyses en data. Ik denk echter dat de hoofddoelstelling anders geformuleerd zou moeten worden om de omgevingsvisie beter te kunnen benutten als richtsnoer/leidraad voor het (te voeren) beleid en stip op de horizon. Door de vitale en duurzame ontwikkeling als hoofddoelstelling te kiezen is het beter mogelijk om de ontwikkelingen te sturen en te monitoren. Immers zodoende zijn de gewenste beleidsmaatregelen en de beoogde effecten beter te meten en te evalueren. Met andere woorden de omgevingsvisie biedt betere handvatten en aangrijpingspunten om de gestelde doelen ook daadwerkelijk te kunnen effectueren.

Tilburg/Nijmegen,

Tilburg University en Radboud Universiteit Nijmegen

2 januari 2017

Bijlage 2 Schriftelijke zienswijzen

1.	Imkervereniging Steenwijkerwold e.o.
2.	Vereniging Dorpsbelangen Giethoorn
3.	Drents Overijsselse Delta
4.	Bestuur Stichting Oldenhof, mede namens eigenaren landgoederen De Bult en De Eese
5.	KopTop
6.	K.D. van der Wal
7.	K. Brinkman
8.	J. van der Linde
9.	B. Kuper
10.	Business Club Steenwijkerland
11.	GGD IJsselland
12.	LTO Steenwijkerland
13.	J. Bus
14.	Rendo
15.	A. Geluk – Bleumink
16.	M. van der Vegt en T. Klein Wolterink
17.	Plaatselijk Nut Wetering e.o.
18.	Provincie Overijssel

